

DVA ŠKOLNÍ PSYCHOLOGOVÉ NA JEDNÉ ŠKOLE ANEB „JE 0,5 + 0,5 VĚTŠÍ, MENŠÍ NEBO ROVNO 1?“

TWO SCHOOL PSYCHOLOGIST IN THE SAME SCHOOL: IS 0,5 + 0,5 GREATER, LESS THAN OR EQUAL TO 1?

Mgr. Anna Vozková a Mgr. Marián Vanek

Katedra psychologie, Pedagogická fakulta, Univerzita Karlova, Praha

Abstract: This article discusses relatively new concept of two school psychologists in the same school. First it explains the context of school psychologist's profession that is related to the specific position of school psychologist in school, especially to his/her solitude and other factors. Based on author's own experiences of two psychologists in one school it tries to illustrate why this arrangement can at least partially solve some difficulties that school psychologists have to deal with. Then it describes what kind of problems this cooperation can bring instead.

Key words: School psychologist, cooperation, experience, possibilities of support

Abstrakt: Příspěvek se věnuje poměrně novému konceptu dvou školních psychologů na jedné škole. Nejprve objasňuje základní kontext profese školního psychologa, který souvisí se specifickou pozicí psychologa na škole, s jeho osamělostí a s dalšími faktory. Na základě osobní zkušenosti dvou školních psychologů se dále snaží ilustrovat, v čem může toto uspořádání alespoň částečně řešit některé obtíže, s nimiž se školní psychologové potýkají, a co za nové problémy může naopak tato spolupráce přinášet.

Klíčová slova: Školní psycholog, spolupráce, praxe, možnosti podpory

Úvod

Jednou z obtížných součástí profese školního psychologa je jeho určitá izolace od jiných kolegů pracujících ve škole (což je mj. vedlejší produkt podstaty jeho práce a nutnosti dodržovat etický kodex) a také od intenzivnějšího kontaktu s jinými kolegy psychology. Tato osamocenost může být náročná zejména pro začínající školní psychology, neboť jim chybí možnost rychlé konzultace s kolegou psychologem, jak je to možné na jiných pracovištích, například v pedagogicko-psychologické poradně.

V následujícím článku bychom se na základě vlastních zkušeností chtěli věnovat jedné z možností, která tuto izolaci může zmírnit, konkrétně zatím méně obvyklému pracovnímu uspořádání dvou školních psychologů na jedné škole.

Nejprve se pokusíme nastínit základní kontext této profese, který souvisí se zaměřením našeho článku, a také uvést různé možnosti profesní podpory, které mohou školní psychologové využít. Poté popíšeme případ spolupráce dvou školních psychologů z naší reálné praxe, se zaměřením na pozitiva, která může přinést, ale i na případné negativní stránky, s nimiž je nutné v tomto druhu pracovního uspořádání počítat.

1.1 Profesní osamocenost a její nevyhnutelnost

Je důležité si uvědomit, že profesionálně vystupující školní psycholog nemůže učinit své vztahy s učiteli a vedením školy příliš důvěrnými kvůli imperativu nikomu nestrannit (Štech, Zapletalová, 2013). Zároveň je také vázán Etickými normami práce školních psychologů (1994), které uvádějí, že „*pokud nastane konflikt zájmů, školní psycholog preferuje zájmy žáků a studentů*“. Školní psycholog by tak měl být vždy spíše na straně dětí, což může někdy mezi ostatními kolegy vzbuzovat nepochopení a případně i negativní emoce.

Profese školního psychologa má mnoho nesporných výhod (např. možnost rychlých zásahů či svoboda při organizování vlastní práce), kromě již zmíněného ústraní však v sobě zahrnuje i další zápor jako je třeba obtížnost regulovat, vzájemně propojit a skloubit často rozdílné představy aktérů v systému školy – žáků, učitelů i rodičů (Štech, Zapletalová, 2013, str. 99).

1.2 Role školního psychologa a jeho profesní profil

Představy o roli školního psychologa či psycholožky se navíc mohou lišit jak v rámci legislativ různých států, tak přirozeně i v rámci různých škol ve stejné zemi, neboť každá škola žije v jiném kontextu a má tedy rozdílné potřeby.

Například v USA, kde je školní psychologie jako kodifikovaný vědní obor historicky nejstarší, vytvořila Americká asociace školních psychologů v roce 2010 tzv. NASP model praxe³. V příloze uvádíme jeho základní schéma. Tento model má za cíl vyjádřit dynamiku a určitou nutnost improvizace v práci školního psychologa.

Nedávný průzkum implementace tohoto modelu ve třech státech v USA na 175 školách naznačuje, že je aktuální. Autoři studie shrnují, že jedním z nejvýraznějších trendů ve vývoji školní psychologie je výrazný posun od diagnostiky k prevenci a intervenci. Za nejčastější náplň práce uváděli školní psychologové v USA tzv. konzultaci zaměřenou na řešení problémů⁴ a hodnotili ji také jako nejvíce významnou (Bahr et al., 2007).

Je možné, že tento trend bude sílit i v České republice, což by mohlo vést k ještě většímu významu role školního psychologa jako mediátora různých konfliktů. To by dále zdůraznilo nutnost nestrannosti a zároveň profesní osamocenost psychologa v systému školy.

Je samozřejmě nutné upozornit, že zkušenosti a výzkumy z jiných států nelze jednoduše aplikovat na české podmínky. „*Podle sondy z roku 2000, kdy školní psychologie v ČR teprve začínala, je výsledný profil našich školních psychologů nejednoznačný a nelze ho jasně přiřadit k některému modelu z jiných států*“ (Štech, Zapletalová, str. 42).

Bylo by jistě zajímavé udělat podobnou sondu nyní o téměř 20 let později a zjistit, co psychologové v ČR nejčastěji vnímají jako svou nejdůležitější roli. Nejen v tomto ohledu jsou užitečné články zabývající se sdílením osobní zkušenosti začínajících i zkušených školních psychologů, například článek Markéty Franclové (2017), kde shrnuje své tříleté zkušenosti z praxe školního psychologa na základní škole. Tyto typy článků mohou být pro další rozvoj profese důležité, neboť pokud se jich nashromáždí dostatečné množství, mohlo by se další kvalitativní analýzou identifikovat aktuální pojetí školní psychologie v ČR očima nových školních psychologů či psycholožek a jeho vývoj. Naším článkem chceme také podpořit sdílení

³ NASP-National Association of School Psychologists; NASP practice model-Model for Comprehensive and Integrated School Psychological Services

<https://www.nasponline.org/standards-and-certification/nasp-practice-model> [cit. 2017-12-29]

⁴ Problem-solving consultation. Týká se různých problémů na úrovni více systémů – např. vztahů žáků s učiteli, učitelů s rodiči či učitelů s vedením školy.

těchto zkušeností v komunitě školní psychologů s cílem dalšího rozvoje této dynamicky se vyvíjející profese.

Vzhledem k výše řečenému nyní připomeňme některé důležité výsledky domácích empirických šetření shrnujících aktuální pojetí profese školního psychologa v ČR (dle Štech, Zapletalová, 2013, str. 92-93):

1. *Školní psychologové či psycholožky se musí vyrovnávat především s akutními intervencemi vztahových problémů (rodinné dysfunkce, vztah učitel-žák, vztahy mezi žáky). Tyto intervence nemají jasné nástroje a metody, jak postupovat a často mají nepředvídatelné výsledky - Toto může být jedna z nejpálčivějších nevýhod plynoucích ze samostatnosti/osamocení školního psychologa, neboť možnost rychlé odborné konzultace by byla v tomto případě nepochybně prospěšná.*
2. *Existuje určitá variabilita v pojetí práce i postavení školního psychologa, již není nutné přehnaně unifikovat vzhledem k rozdílným kontextům práce v různých školách.*
3. *Profesi je nutné „zajistit“ nejen legislativně, ale také metodicky a supervizně a brát při tom ohled na její specifickou zátěž a rizika.*

1.3 Osobnost a vlastnosti školního psychologa

Zdá se, že dominantním nástrojem práce školního psychologa, na který se často spoléhá, je vlastně psycholog sám; jeho osobnost, zkušenost, profesionalita a vystupování. I když se role školního psychologa často připodobňuje k roli obvodního lékaře (např. přímo řeší jen jednoduché problémy a v případě obtížnějších problémů odkazuje na další specialisty), dovolujeme si tvrdit, že jeho postavení ve škole je přeci jen komplikovanější. Výkon jeho profese mohou více ovlivňovat jeho osobní zkušenosti či názory a je více vtahován do vztahů s ostatními aktéry ve škole, kde neustále balancuje mezi nutným vytvářením vztahů, získáváním důvěry a zároveň udržováním odstupu a náhledu na celkovou situaci.

Role osobnosti školních psychologů na výkon profese v jejich specifickém kontextu by mohl být další zajímavý směr výzkumu. Dle rešerše v databázi EBSCO takových výzkumů není mnoho. Příkladem může být studie Davise a Sandovala (1992), kteří užili osobnostní dotazník California Personality Inventory, aby zjistili, jaké rysy osobnosti jsou typické pro školní psychology. Autoři obecně shrnují, že školní psychologové pravděpodobně bývají vyspělí zejména z hlediska sociálních interakcí. Nejvýše skórovali na škálách Nezávislost, Dominance, Úspěch přes soulad a Psychologické myšlení⁵. Tyto výsledky dávají smysl vzhledem k výše řečenému. Školní psycholog musí být schopen naladit se na pohled druhých lidí a snažit se dosahovat úspěchu skrze vytváření souladu různých pohledů. Toto vše však musí být schopen dělat nestranně – a tedy nezávisle – a zároveň z pozice odborníka, což znamená, že schopnost dominantního vystupování je v tomto kontextu užitečná.

„Typickým představitelem školního psychologa ve světě je dle výzkumů z devadesátých let žena ve věku 31-39 let, která má v průměru 10 let praxe“ (Štech, Zapletalová, str. 42). Dle našich profesních zkušeností (nepodložených relevantním výzkumem) si dovolujeme navrhnout hypotézu, že vzhledem ke zvyšující se poptávce ze strany škol o tuto pozici může růst počet školních psychologů, kteří nastupují ihned po dokončení studia. Nicméně, i když nastoupí do pozice školního psychologa již zkušený psycholog či psycholožka, adaptace na nový kontext práce může být též náročná.

⁵ Dominance, Independence, Achievement via Conformance and Psychological Mindedness.

Podívejme se proto nyní na to, jaké možnosti profesní opory mají čeští školní psychologové k dispozici. Tyto formy pomoci mají podpořit určitou nezávislost praxe školního psychologa či psycholožky a zároveň vyvážit nevýhody nutně plynoucí z jeho či její profesní osamocenosti.

1.4 Možnosti profesní podpory školních psychologů

Profesní podpora školních psychologů či psycholožek je na prvním místě spjata se spoluprací v rámci školního poradenského pracoviště (speciální pedagogové, výchovní poradci, metodik prevence) a s příslušnou pedagogicko-psychologickou poradnou.

U mnoha problémů může být konzultace se speciálním pedagogem nápomocná, nicméně u některých profesně specifických etických dilemat se může ukázat jako nedostatečná. V tom případě se nabízí spolupráce s psychologem z PPP. Nevýhodou této spolupráce může být ne vždy rychlá možnost kontaktování (některé problémy musí školní psycholog řešit velmi rychle a pohotově).

Některé poradny však nabízejí i možnost setkávání školních psychologů mezi sebou s případnou supervizí. Příkladem je PPP pro 1,2 a 4, která nabízí *Cyklus setkání: Posílení kompetencí pedagoga s využitím supervizního přístupu - Proč potřebuje učitel, školní psycholog supervizi?*⁶ Podobná setkávání jistě nabízejí i jiné poradny, jejich zjevnou nevýhodou je však dlouhý časový interval mezi jednotlivými schůzkami a nedostatečný prostor pro řešení všech problémů, s nimiž účastníci přicházejí. Mohou však poskytovat důležitý prostor pro sdílení a inspiraci.

Součástí etických norem práce školních psychologů je nutnost se neustále vzdělávat a v případě potřeby požádat o supervizi.⁷ Četnost využití supervize u školních psychologů v ČR není dle našich informací přesně zmonitorována. Možnosti supervize nicméně existují, například na internetových stránkách ČIS lze nalézt seznam certifikovaných supervizorů⁸ a NÚV také občas nabízí supervizní setkání pro pedagogy a školní psychology (aktuálně není na stánkách NÚV žádná nabídka supervize uvedena)⁹.

Využití supervize není dostatečně zmapováno ani například v USA, kde je školní psychologie zavedena mnohem déle. Silva a kol. (2016) provedli první americký průzkum využívání supervize u začínajících školních psychologů. Na vzorku 700 školních psychologů zjistili, že 30 % z nich si myslí, že nemají dostatečný přístup k supervizi či dalšímu profesnímu vzdělávání a sami přiznávají, že se tím někdy dostávají do etických problémů. 38 % dotázaných nicméně udalo, že přístup k supervizi mají a že je to pro ně velmi užitečné. Jako nejčastější překážky k vyhledání supervizorů byly udávány faktory času a vzdálenosti. Autoři průzkumu na základě těchto výsledků volají po ještě větším rozšíření možností supervize v USA. Jistě by bylo užitečné prozkoumat situaci tímto způsobem také v ČR.

Školní psychologové mají také další možnosti, z nichž mohou čerpat inspiraci pro svůj profesní růst. Patří k nim například časopis Školní psycholog vydávaný Asociací školní psychologie. Z modernějších forem je možné zmínit například i skupiny na internetových sociálních sítích, které sdružují školní psychology a psycholožky i z velmi vzdálených míst. Odborníci ve školství se také mohou obrátit na specializované linky jako je například Rodičovská linka¹⁰

⁶ Více informací je možné najít na www.ppppraha.cz/formulare.aspx v pozvánce SUPERVIZE PRO UČITELE A ŠKOLNÍ PSYCHOLOGY [cit. 2018-01-02]

⁷ 1.4. Odborný růst - <http://www.schoolpsychology.cz/index.php/dokumenty/31-eticke-normy-prace-sp>

⁸ ČIS = Český Institut pro Supervizi. <https://www.supervize.eu/supervizori/seznam-supervizoru-cis/>

⁹ Situace k 1. 1. 2018, pozn. aut.

¹⁰ www.rodicovskalinka.cz

nebo Linka důvěry Dětského krizového centra¹¹, která je určena i pro dospělé, pokud potřebují řešit obtížné situace týkající se dětí a dospívajících.

Profesní osamocenost a její nevyhnutelnost? Dva školní psychologové

Mnoho z výše řečeného je odvozeno od základní podmínky, že školní psycholog je na škole jediným odborníkem v této roli. Podívejme se nyní na to, jak se tyto podmínky změní, pokud na škole pracují dva psychologové. V databázi EBSCO se nám nepodařilo nalézt výzkumy, které by se přímo zabývaly výhodami či problémy fungováním dvou školních psychologů na stejné škole.

V následující části bychom proto rádi shrnuli vlastní zkušenosti, které jsme nasbírali v rámci spolupráce dvou psychologů na jedné škole. Jedná se o subjektivní závěry, které samozřejmě není možné generalizovat, používáme je však se záměrem ukázat na konkrétním kazuistickém případě, jaké klady a případně zápory může přinést přítomnost více psychologů na škole.

Škola, na které působíme, má kolem 500 žáků a žákyň a je situována na velkoměstském sídlišti. Školní poradenské pracoviště zde je samo o sobě větší, než je obvyklé. Společně se dvěma školními psychology ho tvoří dvě speciální pedagožky, dvě výchovné poradkyně a metodička prevence. Pozice školního psychologa je na škole zavedena už více než deset let, dva školní psychologové zde aktuálně působí druhým rokem.

Psycholog zde má celý úvazek, který byl rozdělen na dva poloviční úvazky. Jak uvádí Štech a Zapletalová (2013, str. 92), „*minimálně poloviční úvazek je nutný k tomu, aby bylo možné vykonávat tuto profesi účinně*“. V praxi jsou psychologové na pracovišti přítomní v různé dny, přičemž každý je zde dva dny v týdnu sám a jeden den se oba kolegové potkávají dohromady. Vzhledem k finanční stránce věci není pravděpodobně možné zařídit dvě alespoň přibližně stejně zařízení pracovní, psychologové tak sdílejí jednu poměrně dobře vybavenou kancelář (s různými diagnostickými a intervenčními pomůckami).

2.1 Pozitivní stránky spolupráce

Nespornou výhodou může být vzájemná podpora dvou stejně orientovaných odborníků. Pokud spolu psychologové spolupracují a mají alespoň určitý přehled o většině klientů, kteří ve škole psychologické služby využívají, mohou mezi sebou sdílet problémy a nejasnosti, na které při práci narazí.

Školní psycholog jako odborník v tzv. první linii často řeší obtíže, na které neexistují metodiky ani postupy. Dostává se tak do situací, kdy si nemusí být jist, jak správně jednat a kterou metodu použít. Možnost promluvit si o daném problému mu tak může alespoň částečně pomoci najít v situaci vhodné řešení a snížit tak u něj nejistotu spojenou s vysokou hladinou stresu či nepohody, které je často vystaven.

Pokud navíc nemá mnoho možností setkávat se s dalšími psychology nebo nemá možnost pracovat pod supervizí, může se také stát, že na některé problémy ve škole ztratí náhled. Tím se zhorší jeho schopnost efektivně problémy řešit nebo si od nich udržovat profesionální odstup. Sdílení s dalším kolegou, který třeba není v daném případě tolik zainteresován, často pomáhá tato určitá zkresení korigovat.

Protože školní psychologie je stále spíše rozvíjející se novou disciplínou, potýká se psycholog někdy i s nedostatkem intervenčních metod a postupů, které by mohl ve své praxi využívat. Často navíc musí reagovat na aktuální trendy u dětí a dospívajících a zapojovat svou kreativitu. Platforma, která by v uspokojivé podobě umožňovala sdílení nápadů mezi školními

¹¹ www.ditekrize.cz

psychology, zatím neexistuje. A tak alespoň možnost sdílet a čerpat nápady od dalšího psychologa na škole může s tímto problémem někdy pomoci.

Kromě sdílení nápadů je dalším pozitivem i možnost spolupráce během přímé práce s klienty, především ve skupinovém uspořádání. Práce s třídními kolektivy patří k jedné z nejčastějších zakázek, které školní psycholog dostává. Ovšem práce na vztazích ve třídě často probíhá mimo lavice a za odlišných podmínek, než na které jsou žáci a žákyně běžně zvyklí. Z našich zkušeností může být tato práce pro jednoho člověka velmi náročná, ve dvou se naopak stává mnohem efektivnější. Tento předpoklad potvrzují třeba i programy primární prevence, které nejčastěji vede lektorská dvojice.

Při samotné práci s klienty umožňuje spolupráce dvou psychologů dvě nesporné výhody. První z nich je možnost klienta vybrat si psychologa. V psychoterapeutické praxi je všeobecně přijímáno, že pro úspěšnou léčbu je nutné zvážit indikaci pro psychoterapii u klienta a přiřadit ho k vhodnému psychoterapeutickému směru a k určitému terapeutovi, podle konkrétních charakteristik jedince (Vymětal a kol., 2004, Obecná psychoterapie, str. 39). Dva školní psychologové tak nabízejí možnost zefektivnit působení psychologické péče tím, že klientům je umožněno zvolit si pro ně vhodnějšího psychologa, ať už například z hlediska pohlaví, věku či osobnostních charakteristik.

Náročnost práce školního psychologa spočívá i ve velmi rozmanité klientele a problematice, kterou musí řešit. Asi není reálné očekávat, že každý školní psycholog bude stejně dobře zvládat práci s dětmi šestiletými a pak i s dospívající patnáctiletou mládeží. Pro psychologa tak skýtá toto uspořádání možnost zaměřit se na věkovou skupinu nebo typ práce, v němž se cítí jistěji, může se tak více zaměřit třeba na práci s úzkostnými dětmi nebo naopak na trénink pozornosti u dětí s ADHD. Případně je možné práci rozdělit více i z hlediska věku, a to nejen u žáků a žákyň, ale jeden z psychologů se také může zaměřit více na kontakt s dospělými aktéry – učiteli a rodiči.

2.2 Případná negativa

Kromě výše zmíněných pozitiv však s týmovou prací školních psychologů mohou souviset i některé negativní stránky. Z pohledu finanční stránky je zřejmé, že většina škol nemá finance na celý úvazek pro psychologa, praxe dvou odborníků na celý úvazek se jeví jako téměř nemožná. Toto uspořádání je proto vhodné pro jedince, kteří ho mají jako doplnění k dalšímu úvazku. To však vzhledem k časté praxi polovičního úvazku školních psychologů není ojedinělé.

S finančním hlediskem souvisí i sdílení kanceláře a všech pomůcek, protože většina škol nedisponuje velkým množstvím prostor a nakupovat všechny pomůcky dvakrát není možné. V naší škole je tento problém částečně vyřešen tím, že školní psychologové mají k dispozici vlastní pracovnu a dále existuje velká poradenská místnost, kde se běžně pracuje se skupinami dětí, kterou lze v případě potřeby využít i pro individuální práci.

Další nástrahou tohoto pracovního uspořádání může být nutnost předávání informací, které vyžaduje vytvoření nějakého komunikačního systému, aby byli oba psychologové dobře informováni o všech důležitých zprávách z prostředí školy. V praxi využíváme například intervizní setkávání (společně se speciálními pedagožkami nebo pouze mezi psychology) nebo společný zápisník, kam píšeme důležité informace, které by měl druhý psycholog vědět. I přes sebelepší propracovaný způsob se však může stát, že si psychologové nepředají všechno a je nutné s tím počítat.

Celkově se vzájemná komunikace jeví v tomto uspořádání jako obzvlášť důležitá, což určitým způsobem klade nároky na oba psychology a také na jejich výběr. Pokládáme za velmi důležité, aby se kolegové svými osobnostními charakteristikami doplňovali a aby byli naladěni

na společnou úzkou spolupráci, sdílení a nutnost dělení kompromisů. Jen tak totiž může být působení dvou školních psychologů efektivní a oboustranně prospěšné.

Závěr

Školní psychologie je u nás stále spíše novou oblastí, která se však velmi rychle rozvíjí a společně s tím přibývá i počet nových školních psychologů. Domníváme se, že díky zvyšujícímu se zájmu o psychology může docházet k tomu, že do škol nastupují i méně zkušení odborníci, kteří sotva dokončili magisterské vzdělání.

Jeden ze základních problémů, který musí tito noví (ale i zkušení) psychologové řešit je jejich specifické postavení v rámci školy, díky kterému často musí fungovat v určité osamělosti bez možnosti rychlé konzultace s profesně blízkým odborníkem. Tuto podporu však nepochybně potřebují, protože se ve své praxi setkávají často s problémy, které nemají jasná řešení a na něž neexistují přesně dané postupy a metodiky.

I z tohoto důvodu se jeví jako velmi podstatné, aby školní psychologové měli možnost získat profesní podporu například ve formě supervize, která bude finančně i vzdálenostně dostupná. Bohužel ze zatím dostupných a výše zmíněných informací se jeví nabídka supervize a další podpory pro nové školní psychology nedostačující. Určité formy pomoci nicméně existují a doufáme, že do budoucna jich bude přibývat.

Jako jednu z alternativ, která by mohla zmírnit některé těžkosti spojené s izolací školního psychologa, jsme se pokusili v tomto článku nastínit poměrně nové uspořádání dvou školních psychologů na jedné škole. Z nám dostupných informací je zřejmé, že naše škola není jediným pracovištěm, kde tento systém funguje a je možné se domnívat, že do budoucna může škol s více psychology přibývat.

Tým dvou školních psychologů přináší mnoho nepochybných výhod (například vzájemnou podporu či možnost pracovat ve dvojici se třídami a skupinami). Zároveň je však při výběru psychologů do takového týmu nutné se zaměřit na jejich vzájemný soulad, protože tento systém často vyžaduje velmi úzkou spolupráci. Domníváme se, že toto uspořádání nemusí vyhovovat všem psychologům a není tak všeobecným řešením.

Vzhledem k tomu že toto téma není zatím výzkumně podloženo, dáváme pouze k zamyšlení otázku, zda je pro školu výhodnější mít jednoho školního psychologa na celý úvazek nebo dva psychology na poloviční úvazek? Může toto uspořádání mít konkrétní reálné dopady na efektivitu práce a pracovní spokojenost školních psychologů? Jaké jsou výzvy úspěšné implementace tohoto personálního obsazení do fungování školy a jaké nové problémy to může přinést? Hledáme vlastně řešení rovnice z podtitulu našeho článku - „Je 0,5 + 0,5 větší, menší či rovno 1?“

Literatura

- Bahr, M. W., Leduc, J. D., Hild, M. A., Davis, S. E., Summers, J. K., & Mcneal, B. (2017). Evidence for the expanding role of consultation in the practice of school psychologists. *Psychology In The Schools*, 54(6), 581-595. Retrieved from <http://doi.wiley.com/10.1002/pits.22020>
- Davis, J. M., & Sandoval, J. (1992). School psychologists' personalities: Award winners contrasted with a random sample. *Professional Psychology: Research And Practice*, 23(5).

Franclová, M. (2017). Praxe školního psychologa ilustrovaná příklady. *Školní Psycholog*, 18(1), 39-43.

Silva, A. E., Newman, D. S., Guiney, M. C., Valley-Gray, S., & Barrett, C. A. (2016). Supervision and mentoring for early career school psychologists: Availability, access, structure and implications. *Psychology In The Schools*, 5(53), 502-516. Retrieved from <http://doi.wiley.com/10.1002/pits.21921>

Štech, S., & Zapletalová, J. (2013). *Úvod do školní psychologie* (1st ed.). Praha: Portál.

Vymětal, J. (2004). *Obecná psychoterapie* (2nd ed.). Praha: Grada.

<https://www.nasponline.org/standards-and-certification/nasp-practice-model> [cit. 2017-12-29]

<http://www.schoolpsychology.cz/index.php/dokumenty/31-eticke-normy-prace-sp> [cit. 2017-12-30]

<https://www.supervize.eu/supervizori/seznam-supervizoru-cis/> [cit. 2017-12-30]

http://www.schoolpsychology.cz/index.php/dokumenty/31-eticke-normy-prace-sp_ [cit. 2017-12-30]

Kontakt:

Mgr. Anna Vozková

Katedra psychologie, Pedagogická fakulta, Univerzita Karlova v Praze,

Magdalény Rettigové 4, Praha 1, 110 00.

vozкова.anna@gmail.com

Příloha

Model praxe školních psychologů dle NASP, 2010

<https://www.nasponline.org/standards-and-certification/nasp-practice-model> [cit. 2017-12-29]

Figure 1. Model of comprehensive and integrated school psychological services.

